

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА РЕГУЛЮВАННЯ КАСОВИХ ОПЕРАЦІЙ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Касові операції є одним із основних інструментів у діяльності банку. А у сучасних ринкових перетвореннях їх актуальність зростає оскільки кожен банк прагне залучити більше клієнтів, а відмінне та безперебійне касове обслуговування є механізмом такої співпраці.

Особливої значимості касові операції набувають у сучасних умовах як для самих банківських установ, так і для користувачів банківських послуг, тобто для клієнтів і відповідно для банківської системи країни в цілому, тому що традиційно прибуткові для банків операції з облігаціями внутрішньої державної позики, кредитні операції, операції з іноземною валютою втратили значний рівень власної прибутковості. В той момент як банк приймає готівку від свого клієнта, банк збільшує свої резерви, за рахунок чого з'являється можливість розширити активні операції та відповідно забезпечити зростання своїх доходів.

Касові операції (cash operations) – операції банку, пов'язані з обслуговуванням готівкового обігу. Касові операції є базовими комісійно посередницькими банківськими операціями. У загальній сукупності касові операції становлять значний обсяг роботи і описують одну із головних функцій банку. Крім того, контроль грошового обігу що його покладено на банківську систему, є умовою необхідною для поліпшення загальної економічної ситуації в Україні.

Касові операції комерційних банків мають певний різновид.

Види касових операцій:

1. З національною валютою:

- Прийняття та видача готівки;
- Прийняття платежів від фізичних осіб готівкою (квартплата, плата за навчання, телефонний зв'язок, комунальні платежі);
- Здійснення переказів та виплата їх сум у готівковій формі;
- Операції з чеками, і т.д.

2. З іноземною валютою:

- Конвертаційні операції між готівковими іноземними валютами 1 групи класифікатора валют;
- Прийом на інкасо банкнот іноземних держав;
- Купівля у фізичних осіб резидентів і нерезидентів готівкової іноземної валюти;
- Продаж фізичним особам резидентам готівкової іноземної валюти і т.д.

3. Операції з дорогоцінними металами та камінням:

- Прийняття на оцінку (визначення проби, визначення штифтів, зважування);
- Прийняття дорогоцінних металів і каменів на інкасо;
- Прийняття на зберігання цінностей від установ, підприємств та організацій.

4. Операції з цінностями:

- Зберігання грошей і інших цінностей;
- Ревізія цінностей;
- Пересилання і одержання цінностей через підприємства Державного комітету зв'язку України;
- Перевезення цінностей, готівки, документів із філій установ банку.

Організація касової роботи в установах банків України проводиться згідно 3-х основних нормативних документів Національного банку України: Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України; Інструкції про ведення касових операцій банками в Україні; Інструкції про порядок організації та здійснення валютно-обмінних операцій на території України.

Національний банк установлює певні вимоги щодо касових операцій банків з клієнтами, зокрема до оформлення касових документів, порядку приймання готівки та видачі її з кас банків.

Банки на підставі Інструкцій та з урахуванням переліку операцій, що проводяться, розробляють і затверджують внутрішні положення (інструкції) про організацію роботи щодо здійснення касових операцій.

Основним напрямом підвищення ефективності касових операцій банку є автоматизація операцій, пов'язаних з обробкою готівки, що забезпечить скорочення рівня запасу готівки у відділеннях, підвищення надійності захисту від підроблених і фальшивих банкнот, усунення помилок, пов'язаних з людським фактором, і підвищення швидкості та ефективності обслуговування клієнтів.

Тому, можна сказати, що касові операції несуть в собі важливе значення для самих банківських установ, для користувачів банківських послуг, тобто для клієнтів і відповідно для банківської системи країни. Перспективним напрямом їх удосконалення є зменшення зарегламентованості касових операцій комерційних банків.